

potius signum, seu quasi sigillum pacti divini, Quo statuit, et promittit, semper concurrere cum verbis sacerdotis ad effectum consecrationis.

2. *Virtus consecrativa radicaliter solum est in ministro, formaliter in verbis.* — His ergo de re ipsa suppositis, necessario dicendum videtur in præsente quæstione, virtutem instrumentalem, ac physicam, qua fit consecratio, intrinsece ac realiter esse tantum in verbis, vel potius esse ipsa verba, ut dictum est; et ita cessat comparatio, quæ supponit hanc virtutem in utroque comparationis extremito; nos autem dicimus esse in altero; at vero secundum quamdam rationem seu denominationem potest dici hæc virtus principalius esse in ministro, radicaliter, et quasi potestative, tum quia ipse est, qui operatur per verba; tum quia ab intentione ejus pendet virtus verborum, et ita illi data est potestas consecrandi, et utendi illo instrumento, cum voluerit; tum etiam quia illi debitus est concursus ad sic operandum, verbis autem non nisi quatenus sunt ab illo et ab ejus intentione procedunt; neque hac in re invenio difficultatem aliquam, quæ explicatione indiget; et juxta hæc exponenda sunt, quæ D. Thom. docet infra, quæst. 82, art. 1, ad. 4.

DISPUTATIO LXII.

DE SUSCIPIENTIBUS HOC SACRAMENTUM, ET DE VARIIS MODIS SUMENDI ILLUD.

Disp. 24 de Euchar. — Explicatis causis hujus sacramenti, priusquam ad ejus effectus accedamus, oportet de suspiciente, quod est subjectum, in quo sacramentum hoc operatur, nonnulla dicamus; simulque dicemus de usu, non ut in præceptum cadit, sed prout per illum applicatur sacramentum ad operandum; quanquam enim singulare sit in hoc sacramento, quod usus ejus ab illius substantia distinguatur, tamen, ut supra, disput. 42, dixi, habet se hujusmodi usus tanquam applicatio agentis ad passum; quia ergo hæc applicatio antecedit effectum, respectu cuius suspiciens est causa materialis, optime disputatio hæc in hunc locum cadit.

SECTIO I.

Quid sit, et quot modis fiat sumptio hujus sacramenti.

1. *Eucharistia sumi potest spiritualiter, vel sacramentaliter.* — Hæc quæstio disputatur

a D. Thom., quæst. 80, art. 4; et aliis Theologis, dist. 9, ubi omnes cum Hilario, lib. 8 Trinit.; Raban., de Corp. et sang. Domini, cap. 26; et Augustin., variis locis, quæ referuntur de Consecr., d. 2, cap. Quid est, cap. Qui manducat, cap. Qui discordat, et aliis, distinguunt duplē usum hujus sacramenti in sacramentalem et spiritualem. Quam partitionem haeretici hujus temporis rejiciunt, quia errant in fundamento de reali Christi præsentia in hoc sacramento; et ita solam spiritualem Christi manducationem per fidem agnoscunt. Illam tamen divisionem probat Concil. Trident., sess. 13, cap. 8, sess. 22, et sacramentalis manducatio evidenter colligitur ex facto Christi in institutione hujus sacramenti, et ex verbis ejus, Joan. 6, ut in superioribus ostensum est; et ex Paulo, 1 ad Cor. 11. Ut tamen hæc divisio, ejusque membra explicentur, oportet prius singula aliis modis subdividere.

2. *Spiritualis sumptio sacramenti hujus est per votum vel desiderium ortum ex viva fide.* — Secundo ergo spiritualis sumptio dividi potest in spiritualem tantum, et in spiritualem et sacramentalē simul; prior modo spiritualis sumpto propriissime sumpta est, quæ fit per votum seu desiderium hujus sacramenti, ut ex Concilio Tridentino, sess. 13, colligitur, et ex usu omnium Theologorum; et præter citatos recte tractat Alens., quæst. 43, membr. 3. Quia, ut vere ac proprie dicatur spiritualis usus sacramenti, oportet, ut ad ipsam Eucharistiam formaliter terminetur; cum autem non terminatur per actum corporis, sed per actum animæ, nullus est actus qui hanc denominationem possit suspicere, nisi desiderium, et propositum, quia in actibus humanis solum propositum, vel desiderium efficax, censemur aliquo modo actui exteriori equivalentem, quando hic exerceri non potest. Est autem observandum ex Concilio Trident., sess. 13, cap. 8, non omne desiderium, seu propositum hujus sacramenti, censes spiritualē sumptionem ejus, sed solum illud, quod ex fide viva proficiscitur, quia hæc non tantum dicitur sumptio spiritualis, quia spirituali actu seu modo fit, sed præcipue, quia parit fructum spiritualem majoris unionis cum Christo; hunc vero fructum non habet, nisi ex charitate oriatur. Quocirca si quis in peccato existens desideret Eucharistiam sumere, ita ut in subjecto illius desiderii conjungat usum sacramenti cum statu, quem tunc habet, id est, si desideret sumere

in eo statu, non solum non spiritualiter manducabit, sed etiam graviter peccabit. Si vero non ita componat objectum, sed desideret sumere in meliori statu, actus quidem non erit malus, tamen non perveniet ad rationem spiritualis sumptionis, propter rationem dictam, nisi fortasse appelletur sumptio spiritualis mortua, et secundum quid. Denique sciendum est, hoc desiderium seu votum haberi posse vel explicite, vel implicite, sicut in baptismo, et in aliis sacramentis contingit; nam utroque modo potest desiderium ad hoc sacramentum terminari, vel in se in particulari, vel in alio, et in communi, ut desiderando servare omnia mandata Christi, vel omnibus modis uniri Christo. Unde obiter colligitur, hanc sumptionem spiritualem solum habere locum in lege Evangelica proprie, quia sicut in illa solum institutum est hoc sacramentum, ita et omnis ejus usus. Itaque illa spiritualis manducatio antiquorum Patrum, quam late explicat August., tract. 26 in Joan., ex illo 1 Cor. 10: *Omnes eamdem escam spiritualem manducaverunt*, non est proprie spiritualis manducatio hujus sacramenti, quia illi sane non desiderabant sumere hoc sacramentum; sed est figurata et materialis manducatio; nam quia illi desiderabant Christum in illis sacramentis præfiguratum, illum spiritualiter manducasse dicuntur; et similiter omnis unio cum Christo, vel desiderium Christi solet dici spiritualis sumptio hujus sacramenti, large tamen ac materialiter, quia Christus res est hujus sacramenti, ut supra, disput. 2, late dictum est. Unde tandem colligi potest multiplex divisio spiritualis manducationis; sed illa est præcipue notanda ad tollendam æquivocationem, quod alia est spiritualis manducatio Christi absolute, alia vero Christi in hoc sacramento, seu ipsius Eucharistiæ, quam supra indicavi, juxta quæst. 73, et optimè eam tractat Palud., dist. 9, disput. 2. Prior enim fit per fidem et charitatem, et absolute terminatur ad Christum secundum se, et ideo omni tempore fuit necessaria; posterior vero terminatur proprie ad hoc sacramentum, et ad usum ejus; estque proprie ad usum ejus, ut dixi.

3. *Dubium, utrum sumptio spiritualis Eucharistia habeat fructum præter meritum operantis.* — *Respondeatur non habere.* — Sed quæri potest circa hanc sumptionem pure spiritualem, an habeat fructum præter omne meritum operantis; haeretici enim nostri temporis dicunt, non esse minus fructuosam,

quam si cum sacramentali conjuncta sit, ut refert Hosius, lib. 4 contra prolegomena Brentii. Qui error damnatur in Trident., sess. 13, cap. 8, et can. 8, et a D. Thoma refellitur, quæst. 80, art. 4, ad 3. Quæ censura intelligenda est fieri in eos, qui negant sumptionem sacramentalem aliquid addere merito operantis; nam hæc est aperta hæresis contra efficaciam sacramentorum. Aliter vero posset quis opinari, sacramentum esse adeo efficax, ut non solum re ipsa susceptum, sed etiam solo animo et desiderio applicatum, habeat sacramentalē efficaciam; et non est tam aperta hæresis, quia non defuerunt Catholici, qui dicerent, hoc sacramentum hoc modo operari, saltem in extrema necessitate, ut quando aegrotus non potest sacramentaliter sumere; præsertim quando petit, adorat, ac veneratur sacramentum, ut referunt Soto, dist. 12, quæst. 2, art. 4; Ledesma, quæst. 22, art. 4. Alii vero dixerunt, sacramentum operari quidem hoc modo gratiam aliquam maiorem, quam respondeat merito operantis, non tamen tantam, quantum conferret sacramentaliter sumptum, nec tam proprie ex opere operato, quia non per efficientiam physicam; et ita sentit Ledesma. Sed hæc omnia sunt falsa et improbabilia, et aperte contra D. Thomam supra; Alens., quæst. 41, membr. 3, art. 3; et contra rationem, quia promissio effectus sacramentalis non est facta desiderio, sed manducationi. Item, quia si quis prius desideret sacramentum, et postea re ipsa sumat, non minorem effectum sacramentalē recipiet in re, quam si antea non desiderasset, si cætera sint paria; signum est ergo, sacramentum nihil prius contulisse ratione desiderii, alioqui idem sacramentum plures conferret effectus ejusdem rationis ex opere operato. Ex quo ulterius inferri potest, si quis post susceptum sacramentum gaudeat, et delectetur in consideratione sumptionis, inde etiam novum obtainere effectum ex opere operato, quia non est minus efficax sacramentum susceptum, quam suspicendum, neque actus minus bonus gaudium, quam desiderium, de qua re plura diximus in simili quæstione agentes de baptismo. Quocirca, quando Trident. supra dicit, illos, qui voto coelestem panem edunt fide viva, quæ per dilectionem operatur, fructum ejus et utilitatem sentire, non est intelligendum de fructu ex opere operato, sed merito operantis, quod dicitur fructus hujus sacramenti, vel objective, quia ex illius desiderio et amore percipitur, vel gene-

rali quadam ratione, quatenus omnis unio per gratiam dicitur effectus sacramenti, quia est effectus Christi, qui in hoc sacramento continetur.

4. Tertio rursus dividitur sacramentalis sumptio, in sacramentalem tantum, et spirituali et sacramentalem simul, et ita perficitur trimembbris divisio, quam tradit Trident, dicto cap. 8, et intelligitur bimembris, quam posuit D. Thom. hic, art. 1, qui in hoc sensu locutus videtur. Ut vero explicetur divisio, oportet advertere, sumptionem sacramentali omnino sumi interdum materialiter pro quacumque sumptione sacramenti, etiam si fiat sine propria cognitione ejus, ut quæ fit a bruto animali, vel ab homine existimante hostiam non esse consecratam, et de hac manducatione in hoc loco non est sermo, quia, ut dixit D. Thom., est veluti per accidens; unde impropriissime dicitur usus sacramenti, ut sacramentum est; interdum vero contingere potest ut sacramentum hoc sumatur intentione et cognitione, tamen ab homine incapace effectus illius, ut quando sumitur ab homine non regenerato per baptismum, et hæc etiam sumptio censemur materialis, quia per illam non applicatur sacramentum, ut sacramentum est, subiecto sibi proportionato. Sacramentalis ergo sumptio proprie ac formaliter dicitur, realis manducatio sacramenti Eucharistiae, cum aliqua intentione sumendi illud, in subiecto capaci et proportionato. Nam sicut in aliis sacramentis, quæ consistunt in usu, capacitas et intentio sumentis, sunt de necessitate sacramenti, ita hic sunt de necessitate sumptionis sacramentalis proprie dicte; et sicut in aliis sacramentis, in adultis requiritur propria intentio formalis, vel virtualis, explicita, vel implicita, in parvulis vero sufficit intentio Ecclesiæ, ita etiam hic, ut inferius dicemus. Hæc igitur sacramentalis sumptio, si fiat sine fructu spirituali, dicitur sacramentalis tantum; si vero fiat cum fructu, dicitur etiam spiritualis, sive ita determinetur ab effectu, sive ab statu, et dispositione, cum qua fit. Quocirca sicut potest manere sacramentum sine effectu vel debita dispositione, ita potest esse in praesenti sumptio sacramentalis tantum sine spirituali. Hic vero inquiri poterat de sumptione, qua Christus seipsum communicavit, an dicenda sit sacramentalis tantum, vel simul spiritualis, sed de hoc dicetur infra.

5. Ex quibus ultimo concluditur, sacramentum hoc perfectius applicari quam reliqua,

quæ in exteriori usu alicujus elementi consistunt; in aliis enim applicatio fit per solum externum contactum, hic vero fit per internam sumptionem, et vitalem actionem, et quodammodo per gustum, qui est sensus perfectior, quam tactus; et ita applicatio est proportionata sacramento, quod perfectius est, et per modum cibi sumitur, ut latius tractat Durand., dist. 9, quæst. 4.

SECTIO II.

Utrum soli homines possint hoc sacramentum manducare.

1. *Homo potest Eucharistiam manducare.* — Hæc quæstio per se est facilis, et fere in superioribus exposita, et ideo brevissime expedita potest. Primo ergo certum est, homines posse hoc sacramentum manducare, nomine sacramenti non solum species intelligendo, de quibus experientia notum est, sed etiam corpus Christi, de quo dicitur: *Nisi mandaveritis carnem filii hominis, etc.*, quia ad hoc est institutum hoc sacramentum, ut ab homine manducetur Christus Dominus, et per hoc sacramentum in nobis sit, et nos in ipso; ut hinc excludatur error dicentium, discedere corpus Christi statim ac ori admovetur, qui bis in superioribus impugnatus est.

2. *Creaturæ homine superiores non possunt Eucharistiam manducare.* — Secundo est certum, hoc sacramentum non posse sumi a creaturis homine superioribus; hæc enim non sunt nisi Angeli; Angeli autem non habent corpora, ut corporaliter manducare possint. Dices, posse assumere corpora, et in eis manducare. Respondetur, etiam in assumptis corporibus non proprie manducare, quia motus ille, prout est in corpore, non est vitalis actio; illa ergo non esset proprie sumptio sacramenti, sed quedam alia mutatio localis. Loquimur autem de sumptione sacramentali; nam spiritualiter interdum dicuntur Angeli manducare Christum, quatenus ei per charitatem uniuntur; quanquam neque hoc modo possint spiritualiter sumere hoc sacramentum proprie loquendo, quia, cum non sint capaces sacramenti, non possunt habere votum, aut desiderium ejus.

3. *Creaturæ homine inferiores sacramentaliter proprie sumere nequeunt Eucharistiam.* — Tertio est certum, inferiores creaturas hominem, vel omnino non posse, vel saltem non proprie et sacramentaliter posse sumere hoc sacramentum. Patet, quia, quæ non vi-

vunt, nullo modo possunt sumere, cum non possint comedere; et hinc fit, corpus hominis mortuum, jam non esse capax hujus sacramenti; quæ autem vivunt, et comedere possunt, licet materialiter valeant species sacramentales, et consequenter corpus Christi, manducare, ut in superiori disputatione 55 traditum est, non tamen formaliter, seu sacramentaliter, ut ex precedente sectione constat. Quocirca sententia quorundam Catholicorum, qui absolute negant bruta manducare corpus Christi, ut Waldens., tom. 2, cap. 60, et aliorum, vel omnino rejicienda est, vel pie explicanda. Nam certum est, species sacramentales posse a mure manducari, et comedri, sicut alium panem, ut experientia constat, et in hoc fingere aliquod miraculum, est vanum, et sine fundamento. Deinde etiam est certum, corpus Christi non discedere, sed intrare, quo intrant species, quia, cum manducatio solum importet motum localem, proprie convenire potest, et denominare corpus Christi, juxta principia supra posita, et hoc sensu erroneum esset negare, bruta manducare corpus Christi, saltem materialiter. Pie vero exponi possunt illi auctores, quod hoc negant, solum quia illa sumptio formaliter et ex intentione sumentis non est sacramentalis.

SECTIO III.

Utrum omnes homines adulti possint recipere hoc sacramentum.

1. *Ex iis hominibus, quidam sunt baptizati, alii non; quidam justi, vel re ipsa, vel in existimatione et conscientia sua, cum dispositione aliqua ad justitiam sufficiente, alii sunt peccatores, id est, qui in statu peccati permanent, nec satis disponuntur, ut ab illo mundentur, etiam per sacramentum, ita enim nunc hac voce uteatur. Rursus ex parte sumptionis distinguere possumus sacramentalis tantum, ab ea, quæ simul spiritualis est.*

2. Eucharistia potest sumi sacramentaliter a peccatoribus hominibus. — Dico primo: homines-peccatores accipere possunt Eucharistiam sacramentaliter, non vero spiritualiter. Hæc posterior pars constat ex dictis de effectu; prior vero pars est de fide. Circa quam aliqui olim erraverunt, ut supra, disput. 17 et 23, annotavimus, et videre licet in Waldensi, tom. 2, cap. 60; Castro, verb. Euch., haeresi 11. Cui errori videtur favere Orig., Matth. 16, circa id: *Non quod intrat per os,*

ubi inquit, malos non accipere Verbum incarnatum; nisi exponatur de sumptione spirituali, sicut exponenda sunt alia Sanctorum testimonia, quæ statim indicabimus. Sed conclusio posita est de fide, ut constat ex ad Cor. 11: *Qui autem manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit, non dijudicans corpus Domini.* Ridicula enim est interpretatio haeticorum dicentium, manducare indigne, qui manducat externa signa, et ineptum se præbet ad manducandum corpus. Paulus enim expresse dicit, manducare indigne totum sacramentum, non dijudicando illud, nec se disponendo juxta dignitatem ejus, et ita exponunt Chrysost., Ambros., Ansel., D. Thom., denique omnes Graeci et Latini. Praeterea Chrysostom., homil. 83 in Matth., 45 in Joan.; Origenes, homil. 2 in Psalm. 37; Hieron., Malach. 4; et alii Sancti, qui hanc veritatem docent, hoc eodem testimonio nituntur. Augustinus, libro 1 contra Crescon., cap. 25, in fin., lib. 2 cont. litteras Petil., cap. 47, et epist. 120, cap. 27, et lib. 5 de Baptismo, c. 8: *Corpus (inquit) Domini, et sanguis Domini erat illis, quibus dicebat Apostolus: Manducat et bibit indigne, etc.* Et hinc Cyr., serm. de Cœna Domini, inquit: *In sceleratum os panis sanctificans introivit.* Hinc etiam Hier., lib. 2 cont. Jovin, versus finem: *Aequaliter, omnes corpus Christi accipimus, quanquam pro accipientium meritis diversum fiat, quod unum est;* hinc denique Ecclesia canit: *Sumunt boni, sumunt mali, sorte tamen inæquali, vitæ vel interitus.* Ratio sumenda est ex illo principio supra posito, corpus Christi manere sub speciebus, quamdiu species panis manent; nam hinc manifeste sequitur, peccatores, dum sumunt species, sumere corpus Christi. Deinde cætera sacramenta rata sunt, etiam cum ab iniquis suscipiuntur, si nihil essentialis illi desit; ergo et hoc ratum permanet, etiam si ab iniquo sumatur, quia propter hanc causam nihil essentialis illi deest. Praeterea hoc sacramentum ratum est etiam si ab iniquo sacerdote fiat; ergo eadem ratione ratum durabit, cum ab illo sumitur. Ad hec alias daretur occasio erroris supra impugnati, Eucharistiam vere non confici, quando ab iniquo sumenda est, et ita penderet consecratio a futuro eventu, et omnia essent ambigua, et incerta, nec posset aliquis certius credere, se accipere Christum, quam se esse justum. Certum ergo est, omnes, quantumvis peccatores, revera accipere corpus Domini sacramentaliter; quod tam de baptizatis, quam

de non baptizatis verum est aliquo modo, propter principium supra positum, quanquam sit aliquod discriben in formalitate sumptionis, ut sic dicam, et in aptitudine seu capacitate, respectu sumptionis spiritualis, juxta dicta in 4 sectione, et quæ statim subjiciam. Quocirca, si apud August. vel alium Patrem interdum reperiatur, peccatores non sumere rem hujus sacramenti, seu non vere illud sumere, intelligendi sunt et de re tantum sacramenti, quæ est gratia, et de spirituali sumptione seu fructuosa, et quæ animam reficiat, et ita intelligentus est August., tract. 28 et 29 in Joan., et serm. 2 de Verbis Apost., et lib. 22 de Civit. Dei, c. 25, et sæpe alias.

3. Omnes homines adulti baptizati et justi possunt sumere Eucharistiam et sacramentaliter et spiritualiter, per se loquendo. — Dico secundo: omnes homines adulti, baptizati, justi, possunt recipere hoc sacramentum sacramentaliter et spiritualiter; loquimur per se, seclusis aliis impedimentis corporis; et ita est conclusio certa, et per se clara, quia, quod pertinet ad sumptionem sacramentalem, a fortiori constat ex dictis de peccatoribus, et ex dictis supra de permanente duratione Christi sub speciebus; quod vero pertinet ad spiritualem sumptionem, constabit ex dicendis infra de effectibus. Solum potest esse difficultas de amentibus seu phreneticis, sed haec facile expeditur ex dictis, et dicendis sectione sequente. Nam, si sint amentes perpetui, non reputantur adulti, sed tanquam infantes; si autem prius habuerunt rationis usum, de illis judicandum est juxta illum statum, in quo inventi sunt, quando judicium rationis amiserunt. Unde si tunc erant justi, habebant virtutalem hujus sacramenti voluntatem, et ita sunt capaces illius. An vero expedit illis conferre, alia quæstio est, infra tractanda cum D. Thom., quæst. 80, art. 9.

4. Unica tantum superest dubitatio de hominibus justis non baptizatis, ut sunt Catechumeni, an formaliter et proprie sint capaces sacramentaliter et spiritualiter sumptionis hujus sacramenti. Nam Mars. in 4, quæst. 6, art. 2, dicit, in casu necessitatis Catechumenum suscipere hoc sacramentum, unde sentit, tunc eum recepturum propriissime sacramentaliter et spiritualiter hoc sacramentum; alioquin non posset sine gravi peccato illud sumere. Et huic sententiae videtur favere Innocent., in cap. Veniens, de Baptismo; expresse enim dicit, Eucharistiam sumi posse a non baptizatis.

5. Homines justi non baptizati non possunt sumere sacramentaliter Eucharistiam. — Sed haec sententia singularis est, et aliena a principiis receptis ab omnibus Theologis; baptismus enim est janua sacramentorum et Ecclesie, et per illum recipit homo characterem, qui est potentia ad recipienda sacramenta, et effectum eorum; qui ergo non habet hunc characterem, non est capax alicujus sacramentalis effectus, et consequenter neque sumptionis proprie sacramentalis, vel spiritualis. Quocirca, sicut, qui caret charactere Ordinis, quantumvis sit justus, non potest confidere hoc sacramentum, quia ille character est veluti potentia activa illius effectus, ita neque, qui caret baptismi charactere, est capax hujus sacramenti prædicto modo, quia ille character est quasi potentia passiva cætorum sacramentorum. Ac denique sicut homo non genitus, seu productus, non capax est cibi et nutrimenti, ita neque homo non regeneratus per baptismum est capax hujus sacramentalis cibi; quanquam ergo hi Catechumeni, quatenus comedere possunt, possint etiam velut materialiter sumere hoc sacramentum, non tamen proprie sacramentaliter, id est, eum ordine ad spiritualem sumptionem. Innocentius autem, in d. cap. Veniens, non scripsit illa verba, docendo, sed disputando, unde ex resolutione totius capituli potius nostra sententia confirmatur; concludit enim ante baptismum, sacramenta cetera non esse valida. Deinde intelligi potest de sumptione mere materiali ac fructuosa, sicut ibidem ait, ante baptismum esse homines capaces conjugii, quod est verum materialiter in ratione contractus, non autem formaliter in ratione sacramenti.

SECTIO IV.

Utrum infantes possint hoc sacramentum suscipere.

1. Omittamus imprimis sumptionem pure corporalem seu materialiem, quia certum est, si possint comedere, posse etiam hoc modo sumere; omittamus præterea sumptionem pure spiritualem, quæ fit per propositum seu desiderium, quia hujus parvuli non sunt capaces; unde, licet dicatur interdum ab Aug. et D. Thoma spiritualiter manducare hoc sacramentum, late ac metaphorice intelligentum est, vel quia per baptismum spiritualiter uniuertur Christo et corpori ejus, vel quia per habitualem justitiam, quam in baptismo recipiunt, censentur appetere perfectam unionem

eum Christo, et habere jus ad hoc sacramentum, et veluti voluntatem sumendi illud, ut notarunt Cajet., quæst. 73, art. 3; Palacius, dist. 9, disput. 2. Omittamus rursus parvulos non baptizatos, de quibus eadem ratio est, quæ de adultis; est igitur quæstio de baptizatis infantibus, sub quibus perpetuo amentes comprehenduntur, et de sumptione proprie sacramentali et spirituali simul, seu quæ propter spiritualem fiat.

2. Prima sententia. — Prima sententia est, infantes non esse capaces hujus sacramenti. Tenet Major, dist. 9, ad 2; Petrus Soto, lect. 8 de Eucharist.; Cather., opusc. de Commun. parvul.; et Dominicus Soto in hanc partem est propensus; vide illum; potest tribui Cajetano, quæst. seq., qui ad effectum hujus sacramenti requirit actualem devotionem, cuius parvuli non sunt capaces. In hanc sententiam inclinat Alens., quæst. 49, memb. 5; Gabr., dist. 9, quæst. 2, art. 3, dub. 4; et Palud., quæst. 4, in fine. Sed hi solum dicunt non esse dandam Eucharistiam parvulis. Fundamentum prædictæ sententiae est, quia hoc sacramentum est cibus spiritualis; ergo est accommodatum iis solummodo, qui possunt actus spiritualis vitæ exercere, quod parvuli non possunt. Et confirmatur ex illo 4 ad Cor. 41: Probet autem seipsum homo, et sic de pane illo edat, etc.; ergo, qui se probare non potest, nec de illo pane edere potest. Confirmatur denique ex usu Ecclesiæ, quæ non dat parvulis hoc sacramentum: datura autem esset, si existimaret illis futurum esse utile.

3. Secunda sententia est, infantes esse capaces hujus sacramenti proprie ac spiritualiter. Tenet Soto, dist. 2, quæst. 2, art. 9; Ledesm., q. 34, art. 9, dub. 5; Vict., n. 84; Cordub., lib. 4, quæst. 8; Alens., lib. 2 de Euchar., cap. 37; insinuant Ruard., art. 45; Hosius in Confess., cap. 40. Fundamentum esse potest, quia sacramentum confert gratiam non ponentibus obicem; sed hi parvuli non ponunt obicem, et corporaliter vere manducant, ut suppono, vel, si sint tam parvuli, ut manducare non possint, saltem possunt bibere; ergo, si manducent, vel bibant, recipient effectum, et consequenter manducabunt proprie ac spiritualiter. Secundo ex usu Ecclesiæ, qui est interpres institutionis Christi; constat enim fuisse consuetudinem in multis Græcis, et Latinis Ecclesiis, ut Eucharistia daretur infantibus ante usum rationis, id approbatibus sanctissimis, pariter et doctissimis Episcopis, ut constat ex Dionysio, c. 2

hoc enim, et repugnat Concilio, et in se involvit repugnantiam, quia hæc ipsa tolerantia supponit consuetudinem. Revocemus ergo rem ad primam originem, quando illa consuetudo introduci coepit; non est enim verisimile, quod cœperit introduci propter plebis perturbationem et seditionem; nulla enim hujus rei mentio in veterum monumentis habetur; imo Dionys. dicit solos profanos irridere solitos illum morem. Addo non debuisse SS. Patres, consuetudinem illam non solum permittere, sed etiam observare et exequi, propter populi tumultum, si sancta et licita non esset; non esset autem honestum, dare sacramentum infantibus, nisi formaliter et spiritualiter essent capaces illius, et fructus ejus. Respondent aliqui, potuisse dari solum, ut propter Christi præsentiam et contactum, quodammodo sanctificarentur, et contra dæmonum insidias munirentur. Sed hoc non placet, tum quia sacramentum perse est datum propter suum primarium effectum, et non alias; tum etiam quia vel ille effectus erat ex opere operato, et sic, qua ratione unus admittitur, potest admitti alius; vel solum propter impetrationem, vel alio modo, et ad hoc non erat necessaria manducatio, sed sufficere poterat, vel oratio, vel ad summum extrinsecus contactus, vel præsentia in templo, ubi adest Christus, vel quid simile; tum denique quia, si id esset verum, potuisset etiam dari Catechumenis, quod nunquam in Ecclesia factum esse legimus. Alii tandem dicunt, veteres Patres introduxisse illam consuetudinem, quia, vel existimabant, vel dubitabant, an sacramentalis manducatio Eucharistie esset parvulis necessaria ad salutem, ut late tractat Claud., rep. 6, cap. 7. Sed hæc ratio primo supponit, illam consuetudinem de se non fuisse rationabilem, sed solum ob ignorantiam; quod non est consentaneum Concilio Trident. Deinde ex illamet existimatione sequitur, illos credidisse, hoc sacramentum esse fructuosum parvulis; cur enim arbitrarentur esse necessarium, quod non existimabant esse fructuosum? Non videtur ergo dubium, quin judicaverint, Eucharistiam dare gratiam infantibus, et ideo illis eam dedisse, quod apertis fere verbis docet Dionysius supra. Tertio est ratio a priori, quia in illis habet locum promissio Christi: *Qui manducat me, vivet propter me, et in me manet, et ego in eo.* Dices, parvulos non posse manducare spiritualiter; sed imprimis hæc verba Christi de corporali manducatione intelliguntur, et

promittitur spiritualis; hoc autem modo pueri possunt spiritualiter manducare. Deinde spiritualis manducatio actualis non est necessaria; habitualis autem etiam in pueris locum habet. Denique sacramentum confirmationis dat suum effectum parvulo; cur ergo non etiam Eucharistia? quia infans non minus potest nutrir, quam augeri; nec pro tempore magis indiget auxilio, ut fidem profiteatur, aut hostibus fidei resistat, quam devotione et dulcedine Eucharistiae; neutrius enim est capax pro illo statu. Simile argumentum fieri potest de sacramento Ordinis, quod, juxta probabilem sententiam, datum parvulis, ratum est.

4. Infantes capaces sunt Eucharistie sumenda proprie ac spiritualiter.—Ob rationabiles causas Ecclesia nunc denegat parvulis Eucharistiam.—Quocirca hæc posterior sententia est sine dubio probabilior; habet enim majus auctoritatis pondus et rationis. Unde ad fundamentum alterius respondet, hunc cibum nutrire convertendo alitum in se; et ideo, ut suum effectum conferat, satis est, ut ab eo, qui vivit spirituali vita, comedи possit. Paulus autem in citato loco de adultis loquitur; de infantibus autem satis est, quod Ecclesia illos probet, si post baptismum velit illis Eucharistiam conferre. Quod vero Ecclesia hoc nunc non faciat, non est, quia parvuli sunt incapaces, sed quia hoc nunc magis expedit ad decentiam et reverentiam sacramenti, que aliquali utilitati parvorum præferenda est. In principio enim Ecclesiae, quando minor erat fidelium numerus, filii poterant vitari incommoda, quibus illa consuetudo exposita est; postmodum vero, crescente numero fidelium, et præsertim, cum refrigescente charitate, minori cura ac diligentia sacramenta administrarentur, non potuerunt hujusmodi pericula alia ratione conveniente vitari; et ideo merito Ecclesia contrariam consuetudinem amplexa est; de qua re iterum redibit sermo, cum de præcepto communionis agemus.

QUÆSTIO LXXIX.

DE EFFECTIBUS SACRAMENTI EUCHARISTIE, IN OCTO ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de effectibus hujus sacramenti.

Et circa hoc queruntur octo.

1. Utrum hoc sacramentum conferat gratiam.
2. Utrum effectus hujus sacramenti sit adeptio gloriae.
3. Utrum effectus hujus sacramenti sit remissio peccati mortalis.
4. Utrum per hoc sacramentum remittatur peccatum veniale.
5. Utrum per hoc sacramentum tota pena peccati remittatur.
6. Utrum hoc sacramentum homines præservet a peccatis futuris.
7. Utrum hoc sacramentum prosit aliis, quam sumentibus.
8. De impedimento effectus hujus sacramenti.

ARTICULUS 1.

Utrum per hoc sacramentum conferatur gratia (infra, art. 4, corp., et 4, dist. 12, q. 2, art. 2, q. 1, ad 2).

1. Ad primum sic proceditur. Videtur, quod per hoc sacramentum non conferatur gratia. Hoc enim sacramentum est nutrimentum spirituale. Nutrimentum autem non datur, nisi viventi. Cum ergo vita spiritualis sit per gratiam, non competit hoc sacramentum, nisi habenti gratiam. Non ergo per hoc sacramentum confertur gratia, ut primo habeatur; similiter etiam nec ad hoc, quod augeatur, quia augmentum spirituale pertinet ad sacramentum confirmationis, ut dictum est (q. 72, art. 4 et 7). Non ergo per hoc sacramentum gratia confertur.
2. Præterea, hoc sacramentum confertur, ut quædam spiritualis refectione. Sed refectione spiritualis magis videtur pertinere ad usum gratiae, quam ad gratia collationem. Ergo videtur, quod per hoc sacramentum gratia non conferatur.
3. Præterea, sicut supra dictum est (q. 74, art. 2, et 76, art. 2, ad 4), in hoc sacramento corpus Christi offertur pro salute corporis, sanguis autem pro salute animæ. Sed corpus non est subjectum gratiae, sed anima, ut in 2 part. habitum est (l. 2, quest. 110, art. 4). Ergo ad minus, quantum ad corpus, per hoc sacramentum gratia non confertur.
- Sed contra est, quod Dominus dicit Joan. 6: Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Sed vita spiritualis est per gratiam. Ergo per hoc sacramentum gratia confertur.
- Respondeo dicendum, quod effectus hujus sacramenti debet considerari, primo quidem et principaliter ex eo, quod in hoc sacramento continetur, quod est Christus. Qui sicut in mundum visibiliter veniens contulit mundo vitam gratiae, secundum illud Joan. 1: *Gratia et veritas per Jesum Christum facta est, ita in hominem sacramentaliter veniens, vitam gratiae operatur, secundum illud Joan. 6:* Qui manducat me, vivet propter me. Unde et Cyrill. dicit (lib. 4 in Joan., cap. 2 et 3): *Vivificativum Dei Verbum, unius seipsum propriæ carni, fecit ipsam vivificativam; decebat enim cum nostris quodammodo uniri corporibus per sacram ejus carnem et pretiosum sanguinem, quæ accepimus in benedictionem vivificativam in pane et vino.* Secundo consideratur ex eo, quod per hoc sacramentum repræsentatur, quod est passio Christi, sicut supra dictum est (quæst. 74, art. 1, et quæst. 76, art. 2, ad 1). Et ideo effectum, quem passio Christi fecit in mundo, hoc sacramentum facit in homine. Unde super illud Joan. 48: *Continuo exivit sanguis et aqua,* dicit Chrysostom. (homil. 84 in Joan., circa med., tom. 3): *Quia hinc suscipiunt principium sacra mysteria, cum accesseris ad tremendum calicem, ut ab ipsa bibiturus Christi costa ita accedas.* Unde et ipse Dominus dicit, Matth. 26: *Hic est sanguis meus, qui pro vobis effundetur in remissionem peccatorum.* Tertio consideratur effectus hujus sacramenti ex modo, quo traditur hoc sacramentum, quod traditur per modum cibi et potus. Et ideo omnem effectum, quem cibus et potus materialis facit, quantum ad vitam corporalem, quod scilicet sustentat, auget, reparat, et delectat, hoc totum facit hoc sacramentum, quantum ad vitam spiritualem. Unde Ambros. dicit in lib. 5 de Sacram. (cap. 4, in med., tom. 4): *Iste panis est vitæ externæ, qui animæ nostræ substantiam fulcit.* Et Chrysost. dicit super Joan. (hom. 45, a med. illius, tom. 9): *Præstat se nobis desiderantibus, et palpare, et comedere, et amplecti.* Unde et ipse Dominus dicit Joan. 6: *Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus.* Quarto consideratur effectus hujus sacramenti ex speciebus, in quibus traditur hoc sacramentum. Unde August. ibidem dicit (tract. 26 in Joan., non multum remote a fine, tom. 9): *Dominus noster corpus et sanguinem suum in eis rebus commendavit, quæ ad unum aliquid rediguntur ex multis; namque aliud, scilicet, panis, ex multis granis unum constat; aliud, scilicet, vinum, in unum ex multis acinis confluit.* Et ideo ipse alibi dicit super Joan. (tract. 26, inter finem et med. illius, tom. 9): *O sacramentum pieta-*